Beschrijving van Honthorststraat 32
Datum beschrijving: 14 januari 2026
Auteur: Paul Nieuwenhuizen
Bezoekdatum: 4 september 2025

Architect: P.H. van Niftrik
Ontwerpjaar: 1904
Bouwjaar: 1904
Ordewaardering: orde 2, stedenbouwkundige zone B

Opmerkingen
Deze beschrijving is door Monumenten en Archeologie (MenA) gemaakt op verzoek van het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuid d.d. 19 juni 2025. Dit naar aanleiding van de aanvraag door de Stichting het Cuypersgenootschap d.d. 11 juni 2025 om Honthorststraat 32 aan te wijzen als gemeentelijk monument.

N.B. In het advies van de Commissie Aanwijzing Monumenten aan het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuid d.d. 22 januari 2024 om het zusterpand Honthorststraat 36 aan te wijzen als gemeentelijk monument (aanwijzing op 4 juni 2024) is de volgende aanbeveling opgenomen: "De commissie doet de aanbeveling om na te gaan of in het interieur van de twee andere panden van deze spiegelsymmetrische eenheid ook nog waardevolle onderdelen aanwezig zijn, waardoor dit hele ensemble mogelijk bescherming als gemeentelijk monument verdient."

Stedenbouwkundige context
Honthorststraat 32 staat in de Museumpleinbuurt, onderdeel van de negentiende-eeuwse uitbreidingswijken van Amsterdam. Het gebied achter het Rijksmuseum was door de gemeente gereserveerd voor de aanleg van een voorname woonwijk en is daarom niet verkaveld volgens het in 1877 vastgestelde plan Kalff, zoals andere delen van de nieuwe ring. In plaats daarvan werd een afzonderlijk deelplan van P.J.H. Cuypers uit 1876 als uitgangspunt genomen. Dit kenmerkte zich door een trapeziumvorm en radialen die samenkomen bij het Rijksmuseum. Een van de op de radialen aangetakte dwarsstraten is de Honthorststraat.
Het uiteindelijk uitgevoerde plan – een compromis tussen het meermaals aangepaste plan van Cuypers en de wensen van Publieke Werken – werd pas in 1902 vastgesteld. Al daarvoor was men begonnen met het bebouwen van het noordwestelijke deel van de nieuwe wijk, waarbij rekening was gehouden met het tracé van de geplande dwarsstraten. De invulling van het noordoostelijke deel kwam pas echt op gang na de afbraak van de voor stankoverlast zorgende waskaarsenfabriek aan de Hobbemakade in 1906.
Geleidelijk raakte dit gebied volgebouwd volgens een aangepast plan door C.L.M. Lambrechtsen van Ritthem, de directeur van de Dienst der Publieke Werken. De bebouwing kwam voor een groot deel tot stand onder de supervisie van de in 1898 opgerichte Commissie van advies inzake de bebouwing van Gemeentebouwterreinen in Amsterdam, de eerste welstandscommissie van het land. De blokken direct langs het Museumplein werden in hoofdzaak bebouwd met vrijstaande villa's. De straten daarachter kwamen kwamen te bestaan uit aaneengesloten gevelwanden van ruime herenhuizen.
Honthorststraat 32 maakt deel uit van een bouwblok dat verder wordt omsloten door de Johannes Vermeerstraat (westzijde), de Pieter de Hoochstraat (oostzijde) en de Teniersstraat (zuidzijde).

Het behoort tot een rijtje van drie als een symmetrische eenheid ontworpen panden uit 1904, die op hun beurt onderdeel zijn van een ononderbroken gevelwand van vergelijkbare panden van iets later datum. De gaaf bewaarde gevelwand is binnen een tijdsbestek van tien jaar tot stand gekomen en levert qua vormgeving, materialisatie en stedenbouwkundige samenhang een harmonisch en homogeen beeld op.

Gebouwtype en bouwgeschiedenis in hoofdlijnen
Herenhuis, oorspronkelijk bestaande uit een beneden- en bovenhuis, op een rechthoekig grondplan met rechtsachter een uitstek. Het pand is opgebouwd uit een kelder (gedeeltelijk), begane grond, drie verdiepingen en, in het geval van de brede linker beuk, een zolderverdieping onder een met leien gedekt zadeldak. De smallere rechter beuk is een verdieping lager en voorzien van een plat dak met dakterras en dakopbouw. De plattegronden laten de gebruikelijke tweebeukige opzet van Amsterdamse woonhuizen zien, met in de brede beuk de voornaamste woon- en slaapvertrekken en in de smalle onder meer verkeersruimten, zijkamers, keukens en wc's. Aan de voorzijde zijn in de brede beuk ter hoogte van de eerste en tweede verdieping erkers uitgebouwd, waarvan de bovenste een balkon draagt. Een tweede balkon is te vinden op de tweede verdieping van de smalle beuk. Aan de achterzijde is de brede beuk op de begane grond uitgebouwd met een serre. Daarboven bevindt zich het balkon van de eerste verdieping. De tweede verdieping bezit eveneens een serre, waarboven het balkon van de derde verdieping is gesitueerd. De hoofdentree van het pand bevindt zich op straatniveau in de voorgevel in de smalle beuk rechts.

Het pand is in 1904, tezamen met de buurpanden Honthorststraat 24 en 36, gebouwd naar ontwerp van de architect P.H. van Niftrik in opdracht van de broers Willem en Aart van Doorn. Terwijl de beide buitenste panden waren ontworpen als beneden- en bovenwoning, was het middelste oorspronkelijk een ongedeeld herenhuis. Uit de bouwtijd stammen de voorgevel, de achtergevel op hoofdlijnen en diverse interieurafwerkingen, in het bijzonder op de tweede en derde verdieping. Op deze laatste verdiepingen is ook de oorspronkelijke indeling van de plattegronden volledig intact gebleven.
In 1952 is een vergunning afgegeven om het benedenhuis van Honthorststraat 32 in twee zelfstandige woningen te splitsen. Daarbij is de indeling van de begane grond en eerste verdieping gewijzigd en de trap verwijderd. In het trappenhuis van het bovenhuis werd een doorbraak naar de gang van het nieuw gecreëerde appartement op de eerste verdieping gemaakt, dat daarmee een eigen ontsluiting kreeg.
Bij een niet in het bouwdossier aangetroffen interne verbouwing in 1972 (tekening bij de huidige eigenaar van het bovenhuis) is de indeling van begane grond opnieuw gewijzigd, de serre vernieuwd en de keukendeur met zijramen in de achtergevel van het uitstek vervangen door een hoge, brede pui van staal en glas die ook de kelder van daglicht voorziet.
In 1976 is het pand juridisch gesplitst in drie appartementen, bestaande uit: 1) de kelder en de begane grond; 2) de eerste verdieping; 3) de tweede en derde verdieping en zolderverdieping. Fysiek vormen 2) en 3) echter een eenheid, ontsloten door dezelfde voordeur en hetzelfde trappenhuis en benut door één gebruiker. Geen van de bouwkundige ingrepen die na 1976 hebben plaatsgevonden, zoals de vergroting van de serre op de tweede verdieping en de constructie van de dakopbouw, zijn terug te vinden in het bouwdossier van Honthorststraat 32. Anno 2025 is de eerste verdieping van het pand in gebruik als kantoor, terwijl alle overige verdiepingen worden bewoond.

Architectonische verschijningsvorm
Exterieur
De tweebeukige opzet van de plattegronden is duidelijk af te lezen aan de in kruisverband gemetselde voorgevel. De woonfunctie van de brede beuk wordt op de eerste en tweede verdieping benadrukt door een driezijdige erker, bekroond door een balkon. Ter hoogte van de zolder wordt deze travee afgesloten door een puntgevel met bovenin een ijzeren hijsbalk, waarachter een haaks op de rooilijn geplaatst zadeldak. De smalle beuk heeft architectonisch

accenten in de vorm van een fors uitgevallen balkon op de tweede verdieping, een gemetselde hoekliseen ter hoogte van de derde en een natuurstenen balustrade met gedecoreerde hoekpaal als afsluiting.
De volgens rationalistische principes vormgegeven voorgevel laat op constructief belangrijke punten een toepassing zien van natuursteen, dat thans op diverse plaatsen wit geschilderd is. Voor de plinten en onderdorpels is hardsteen gebruikt; voor consoles en lateien zandsteen. Ook de verschillende balustrades zijn in zandsteen uitgevoerd. De zware consoles van de erker zijn gedecoreerd met beeldhouwwerk van gestileerde bloem- en plantmotieven. Kleuraccenten zijn er in de vorm van decoratieve horizontale banden en ontlastingboogjes van gele en groene geglazuurde bakstenen naast en boven de ramen. Bijzondere vermelding verdienen verder de sierlijk vormgegeven ijzeren bevestigingsbeugels van de regenpijp, de dito vormgegeven hardstenen stoeppalen met ijzeren hekwerken en de beide eikenhouten voordeuren met decoratief snijwerk, alle uit de bouwtijd. De gevel is gereinigd.
Alle raamkozijnen en ramen zijn vernieuwd en voorzien van dubbelglas, waarbij de oorspronkelijke raamindeling is gerespecteerd. De meeste bovenlichten hebben nog hun originele glas-in-loodramen, met uitzondering van die van de ramen op begane grond en die in de erker op de eerste verdieping.
De aanzienlijk soberder ontworpen achtergevel heeft, hoewel op hoofdlijnen intact, in de loop der tijd meer wijzigingen ondergaan. De serre op de begane grond, de puien op de eerste en derde verdieping en het raam op de zolderverdieping zijn alle vernieuwd. Van de pui met openslaande deuren op de derde verdieping is de oorspronkelijk indeling gehandhaafd, evenals die van het zolderraam erboven. De houten balkonhekken op de eerste en derde verdieping hebben plaatsgemaakt voor moderne metalen exemplaren. Het balkon van de tweede verdieping is getransformeerd tot een serre van glas en staal. De ramen op de verdiepingen van het uitstek zijn voor het merendeel vervangen, maar laten nog wel hun oorspronkelijke indeling zien. Het driedelige raam op de tweede verdieping heeft nog de oorspronkelijke kozijnen en bovenlichten met glas in lood. Ook het raam op de derde verdieping is nog gevat in het oorspronkelijke kozijn.

Interieur
De *begane grond* van het benedenhuis heeft niet langer de oorspronkelijke indeling en is vrijwel volledig van interieurafwerkingen uit de bouwtijd ontdaan. De muren en plafonds van hal, gang, ongedeelde woonruimte en halfopen keuken zijn egaal gestuukt en wit geschilderd. Alle deur- en raamkozijnen zijn vervangen door kunststoffen of stalen exemplaren met dubbele beglazing. Wel behouden is het glas-in-loodraam van het bovenlicht van de voordeur in de *hal*, bestaande uit roze getinte paneeltjes van kathedraalglas met biezen van oudroze gekleurd kathedraalglas.
De *hal* op de *begane grond* van het grotendeels ongewijzigde *trappenhuis van het bovenhuis* heeft nog de marmeren vloer en dito lambrisering uit de bouwtijd. Het eveneens uit 1904 daterende bovenlicht van de voordeur is identiek aan dat in de hal van het benedenhuis. Ter plaatse van het eerste bordes van de trap zit nog het kozijn van de oorspronkelijke tochtdeur. Ter hoogte van het tweede bordes bevindt zich aan de linkerzijde een nieuw gemaakte deuropening naar de gang van de eerste verdieping. Aan beide zijden van de trap zijn iepenhouten leuningen uit de bouwtijd te vinden, voor een deel aangepast aan de gewijzigde omstandigheden.
Van de oorspronkelijke indeling en afwerkingen van de *eerste verdieping*, voorheen de slaapverdieping van het benedenhuis, resteert weinig meer. De voorkamer, zijkamer aan de voorzijde en badkamer zijn samengetrokken tot een L-vormige ruimte. De aangrenzende achterkamer is voorzien van een moderne schuifpui. Alle ruimtes op deze verdieping zijn zakelijk afgewerkt, met de muren en plafonds egaal gestuukt, de vloeren bedekt met modern parket en de ramen, deuren en kozijnen vernieuwd. De gang is, evenals de erachter gelegen keuken in het uitstek, voorzien van moderne (kunst?)marmeren vloeren, kozijnen, omlijstingen en lambriseringen.
De *tweede verdieping* was de woonverdieping van het bovenhuis. Deze heeft zijn oorspronkelijke indeling behouden. Door een modern portaal met voordeur komt men in de gang, waar alle deuren naar kamers, wc en keuken nog hun oorspronkelijke paneelindeling, kozijnen en geprofileerde omlijstingen hebben. De wc-deur heeft daarnaast nog een raam met geel getint

kathedraalglas. Op de vloer van de gang ligt modern parket en het vernieuwde plafond is zakelijk afgewerkt. De *voorkamer* met erker bevat tegen de oostelijke muur een zwartmarmeren schouw waarboven een schoorsteenboezem met geprofileerde beëindiging. De pseudoklassieke vormgeving daarvan is die van de voordeuren aan de straat en diverse deuromlijstingen elders in het pand, waaronder de deur naar de gang in het onderhavige vertrek. De borstwering van de erker is voorzien van een geprofileerde houten lambrisering die wit is geschilderd. De vijf bovenlichten van de erker bevatten kleurige glas-in-loodramen met een motief van gestileerde bloemen in Nieuwe Kunststijl. Geprofileerde lijsten verdelen het strakke, sobere stucplafond in rechthoeken en vierkanten. Al deze elementen zijn uit de bouwtijd.
Dat geldt ook voor de suitewand die thans volledig witgeschilderd is. In de diepe doorgang zijn links en rechts aan beide zijden van de schuifdeuren ondiepe kasten met paneeldeuren aangebracht waarvan het bovenste deel als vitrinekast fungeert. De omlijsting van de doorgang is versierd met gesneden pilasters, kapitelen, een kroonlijst en een pediment in pseudoklassieke vormentaal. De schuifdeuren met drieledige ramen hebben nog hun messing handgrepen die zijn gedecoreerd in Nieuwe Kunststijl. Ook de inklapbare tochtlat is nog aanwezig. Wat ontbreekt is de rail, die waarschijnlijk is verwijderd toen de huidige parketvloer werd gelegd.
In de *achterkamer* vertoont de suitewand hetzelfde beeld, met dit verschil dat aan weerszijden van de doorgang inbouwkasten met paneeldeuren zijn te vinden. Verder ook hier een zwartmarmeren schouw tegen de oostelijke muur, een omlijste paneeldeur naar de gang en een strak vormgegeven stucplafond met een vakverdeling van geprofileerde lijsten, alle eender als in de voorkamer. De scheidingswand tussen de achterkamer en de op het balkon gebouwde moderne serre is grotendeels vernieuwd. Nog uit de bouwtijd zijn de geel getinte glas-in-loodramen van kathedraalglas van de zeven bovenlichten, die een eenvoudig decoratief patroon laten zien van rechthoeken en amandelvormen.
Het raam van de *zijkamer* aan de voorzijde heeft een vergelijkbaar bovenlicht, echter zonder de amandelvorm. In de gemoderniseerde en zakelijk afgewerkte *keuken* is de witgeschilderde houten rookkap met rabatdelen uit de bouwtijd bewaard gebleven, waarvan de sierlijke vormgeving aansluit bij die van diverse andere in hout uitgevoerde zaken in het pand.
De *derde verdieping* was de slaapverdieping van het bovenhuis. Deze wordt bereikt via de gaaf bewaarde originele iepenhouten trap met rank vormgegeven balusters en sierlijk gebogen leuningen en handgrepen. Een gestuukte lambrisering volgt de golvende contouren van de laatste. Boven het trapgat is een vierkant daklicht aangebracht waarvan de opstaande randen zijn geleed door geprofileerde lijsten en panelen. De roedeverdeling van het daklichtraam roept de vlakverdeling in rechthoeken en vierkanten van de stucplafonds op de tweede verdieping in herinnering.
Op de *gang* zijn alle oorspronkelijke paneeldeuren met hun geprofileerde omlijstingen nog aanwezig, alle wit geschilderd. Die van de wc en achterkamer in het uitstek hebben ramen met geel getint kathedraalglas. Het meest in het oog springende element hier is de getoogde pui met schouderkozijn ("melkmeisje") halverwege de gang. De ramen ervan zijn gevuld met met geel getint kathedraalglas. De relatief kleine ruimte erachter is middels deuren bereikbaar vanaf zowel de gang als vanuit de aan beide zijden aangrenzende slaapkamers. Thans is deze ruimte in gebruik als inloopkast, maar oorspronkelijk was dit de badkamer van het bovenhuis van Honthorstraat 32 (zie verder de *cultuurhistorische context*). Tegenwoordig fungeert de *zijkamer* aan de voorzijde als zodanig. In deze modern afgewerkte sanitaire ruimte zijn de houten lambrisering van de borstwering onder het raam en het bovenlicht met glas in lood van geel getint kathedraalglas nog uit de bouwtijd. De *zijkamer in het uitstek* aan de achterzijde is volledig zakelijk afgewerkt en ontdaan van elke decoratie.
De slaapkamers voor en achter hebben uit de bouwtijd beide nog hun kastenwanden met paneeldeuren en sober gedecoreerde omlijstingen, alsmede paneeldeuren naar de gang en voormalige badkamer. Die laatste hebben ramen met geel getint kathedraalglas. Al het houtwerk is wit geschilderd. In de voorkamer zijn de bovenlichten van de ramen en balkondeuren nog in het bezit van glas-in-loodramen van geel getint kathedraalglas.

De trap naar de *zolder* is nog volledig origineel, compleet met sierlijke beginbaluster en robuuste (witgeschilderde) eindpaal. De met een dakkapel vergrote houten kap is beschoten. De spantconstructie is in het zicht.

Cultuurhistorische context

Van Doorn en Van Niftrik

Het herenhuis Honthorststraat 32, strikt genomen een stadshuis met beneden- en bovenwoning, is in 1904 ontworpen door de architect P.H. van Niftrik als onderdeel van een rijtje van drie, de huidige adressen Honthorstraat 32 en 34 en de rechterhelft van nummer 36. Deze huizen vormden destijds de eerste bebouwing van het bouwblok Honthorststraat, Pieter de Hoochstraat, Teniersstraat en Johannes Vermeerstraat. De gevels en plattegronden van de buitenste panden zijn spiegelbeeldig aan elkaar. Het een verdieping lagere Honthorststraat 34 is een herenhuis in de ware betekenis van het woord, bestemd voor bewoning door één familie. De voorgevels van alle drie panden zijn geheel volgens de gedetailleerde tekening van Van Niftrik uit 1904 uitgevoerd en vrijwel volledig in die toestand behouden gebleven.

Van Niftriks opdrachtgevers waren de broers Willem en Aart van Doorn, die het bouwterrein ter grootte van 536 vierkante meter in maart 1904 in erfpacht verkregen. De bouwvergunning werd verleend op 2 april van dat jaar. Willem van Doorn (1872-1944) was directeur van het Amsterdamse kantoor van de Holland-Amerika-Lijn (HAL). Hij ging na de oplevering van de drie panden zelf het benedenhuis van Honthorststraat 36 bewonen. Het bovenhuis daarvan werd door hem verhuurd. Het jaar daarop vertrok Van Doorn naar New York, waar hij was aangesteld als onderdirecteur van de Amerikaanse vestiging van de HAL. In 1912 volgde de benoeming tot 'general manager'. De rest van zijn leven is Willem van Doorn in de Verenigde Staten blijven wonen. Honthorststraat 36 bleef tot 1917 in zijn bezit.

Aart van Doorn (1873-1938) was bouwkundige en aannemer. Hij bewoonde de eerste jaren het benedenhuis van Honthorststraat 32, dat hij in 1907 in zijn geheel verkocht. In datzelfde jaar richtte hij The Holland Motor Company op, die zich toelegde op de bouw van scheepsmotoren en stalen motorboten. P.H. van Niftrik kreeg van hem opdracht om een fabrieksgebouw aan de Hoogte Kadijk te ontwerpen. Later verhuisde het bedrijf naar de Buiksloterham. Na aanvankelijk succes, ging het in 1912 failliet en verdween Van Doorn naar Nederlands-Indië. Van Niftrik, die zich financieel garant voor hem had gesteld, raakte hierdoor in de problemen. De kwestie kwam uiteindelijk voor de rechter en heeft zich nog tot 1920 voortgesleept.

Piet Hein van Niftrik (1867-1941) werd in Amsterdam geboren als vijfde zoon van Jacobus Gerhardus van Niftrik (1833-1910), van 1864 tot 1901 de stadsingenieur van Amsterdam. Over zijn opleiding is niets bekend. Aan het begin van zijn loopbaan werkte hij samen met de oudere architecten Adriaan Willem Weissman (1858-1923) en Willem Langhout (1850-1936) aan diverse particuliere opdrachten voor villa's en woonhuizen in onder meer Amsterdam en Nijmegen. Met de eerste ontwierp hij in 1901 de stalhouderij met hooizolder en bovenwoningen Gabriël Metsustraat 2-6 in Amsterdam. De herenhuizen voor de gebroeders Van Doorn in de Honthorststraat uit 1904 behoren tot zijn vroegste zelfstandige projecten. Piet Hein van Niftriks bekendste werk was ongetwijfeld het Koloniaal Etablissement aan de Westerdoksdijk uit 1912, dat in 2009 gesloopt is. Het door hem ontworpen kantoorgebouw van de NV Hollandsche Woningmaatschappij 1913 op de Dam naast de Bijenkorf uit 1915 heeft de tand des tijds evenmin doorstaan. Piet Hein van Niftrik bleef gedurende zijn gehele carrière woonhuizen ontwerpen voor de hogere burgerij, waaronder het van luxueuze interieurafwerkingen voorziene J.J. Viottastraat 36 uit 1919. Daarnaast was hij actief op het gebied van de volkshuisvesting, zowel in Amsterdam als Haarlem, met name in de jaren 20 van twintigste eeuw.

De betrekkingen tussen de families Van Doorn en Van Niftrik dateerden al van voor 1904 en kunnen als nauw worden omschreven, zowel zakelijk als privé. De vader van Willem en Aart, Gerard Dirk van Doorn (1841-1905) was een grote aannemer op het gebied van waterbouwkundige werken. Bij zijn tweede huwelijk in 1899 trad Jacobus Gerhardus van Niftrik op als zijn getuige. De bruid was diens nichtje. Van Niftriks vierde zoon Johannes Eduard (1865-1939), een oudere broer van Piet Hein, leidde in 1900 de bouw van de door zijn vader ontworpen Wilhelminasluis te Zaandam, waarvan Gerard Dirk van Doorn de aannemer was. In 1901 schreef deze een

levensschets van Jacobus Gerhardus van Niftrik in het tijdschrift *Eigen Haard,* ter gelegenheid van diens afscheid als stadsingenieur van Amsterdam. De twee waren in 1903 betrokken bij de oprichting van de NV De Nijmeegsche Stoombootrederij te Nijmegen, de stad van herkomst van Van Niftrik sr. In 1918 trouwde Johannes Eduard van Niftrik met de ex-vrouw van de naar Nederlands-Indië uitgeweken Aart van Doorn.
Het middelste van de drie door Piet Hein van Niftrik ontworpen panden, Honthorststraat 34, werd door de gebroeders Van Doorn meteen na oplevering verkocht aan de arts Egbert Feltkamp (1861-1945), die hier tot zijn overlijden in 1945 heeft gewoond. In 1906 stonden de drie huizen nog enigszins verloren aan de nauwelijks als een straat te bestempelen Honthorststraat, te midden van een lege vlakte van toekomstige bouwterreinen. In mei van dat jaar dienden Willem en Aart van Doorn en Egbert Feltkamp een verzoek in bij B&W voor de plaatsing van een schutting achter en naast de door hen bewoonde percelen "ten einde hen te vrijwaren tegen den overlast, dien zij door den baldadigheid der straatjeugd ondervinden." Zij kregen nul op hun rekest, maar de gemeente zegde een bijdrage toe in de kosten voor de verhoging van de erfscheidingen met ijzergaas. Vanaf 1906 raakte het bouwblok geleidelijk volgebouwd. Het eerst kwamen de panden ten westen van de onderhavige drie van Van Niftrik gereed, Honthorststraat 30 en het hoekhuis Johannes Vermeerstraat 15. Het duurde echter nog tot 1914 alvorens de drie herenhuizen op de hoek van de Honthorststraat en Pieter de Hoochstraat werden opgeleverd, ontworpen door A.R. Hulshoff en A.A. Kok.

Badkamers
Huizen voor de hogere middenklasse als deze werden eind negentiende en begin twintigste eeuw doorgaans opgeleverd met een op maat gemaakte interieurafwerking, al dan niet naar ontwerp van de architect zelf en uitgevoerd door een timmerfabriek. Deze afwerkingen waren esthetisch en ambachtelijk meestal van behoorlijke kwaliteit, zonder dat er sprake was van overdreven luxe. Wel was er oog voor comfort en werden nieuwe technische snufjes niet geschuwd. Geheel in deze lijn laten de drie panden van Van Niftrik eenvoudige maar smaakvolle vloer-, wand- en plafondafwerkingen zien, naast onder meer marmeren schouwen, paneeldeuren, glas-in-loodramen en traphekken, alles volgens de laatste smaak. Minder vanzelfsprekend was echter dat deze vijf woningen werden opgeleverd met badkamers.
Dat de ingesloten ruimtes op de eerste en derde verdiepingen in het hart van de twee buitenste panden, alsmede die op de tweede verdieping van het middelste pand, oorspronkelijk de bestemming hadden van badkamer, is nagenoeg zeker. Hoewel rond 1900 in traditioneel opgezette Amsterdamse herenhuizen als de onderhavige de badkamers dikwijls werden ondergebracht in de smalle beuk (in een zijkamertje aan de voorzijde of achterkamertje in het uitstek), was ook een locatie tussen de twee hoofdslaapkamers in de brede beuk niet ongebruikelijk. De op de tekeningen van 1904 aangegeven schoorsteenkanalen in de kleine ruimtes achter de veronderstelde badkamers hadden vermoedelijk een ventilerende functie. Dat Van Niftriks panden in de Honthorststraat inderdaad badkamers hadden, blijkt vervolgens uit krantenadvertenties uit 1907 en 1913, waarin de bovenwoning van nummer 32 wordt aangeprezen als een "[m]odern bovenhuis [...] naar de laatste eischen ingericht. Alle gangen en plafonds geschilderd, electrisch en gaslicht, badkamer etc.". Op een tekening uit 1952 van de bestaande toestand van de eerste verdieping van Honthorststraat 32 wordt de ruimte tussen de beide hoofdslaapkamers voor het eerst expliciet benoemd als badkamer. Een tekening uit 1976 identificeert vervolgens ook de identiek gesitueerde ruimte op de derde verdieping als zodanig. De beslotenheid van de betreffende ruimtes en het feit dat zij zowel vanuit de beide aangrenzende slaapkamers als vanaf de gang rechtstreeks te betreden waren, wijzen eveneens op een oorspronkelijke functie als badkamer. De deels uit kathedraalglas bestaande puien in de gangen maken het verder onaannemelijk dat deze bedoeld waren als alkoof of bergruimte.
Badkamers van rond 1900 zijn in Nederland over het algemeen dun gezaaid, zeker waar het niet tot het allerhoogste segment behorende woonhuizen als Honthorststraat 32-36 betreft. Hoewel van de inrichting niets resteert, is de badkamerruimte op de derde verdieping van Honthorststraat 32 nog duidelijk als zodanig te herkennen, als enige van de in totaal vijf die er in de panden van Van Niftrik geweest zijn. Van de badkamer op de tot kantoorruimte verbouwde eerste verdieping

is geen spoor meer terug te vinden. Die van nummer 34 is verdwenen toen de beide slaapkamers op de tweede verdieping tot een grote ongedeelde leefruimte werden samengevoegd. Van de reeds in een eerder stadium weggewerkte pui bestaat nog een foto van kort voor de sloop. De badkamer op de eerste verdieping van Honthorststraat 36 is in 1917 bij een verbouwing door Harry Elte versmald en van een gestuukt tongewelf voorzien. Later is er een wc-ruimte van gemaakt. Het schouderkozijn en de paneeldeur op de gang zijn nog aanwezig, maar de gewijzigde ramen zijn geblindeerd met gipsplaten en de deuropeningen naar de aangrenzende slaapkamers volledig dichtgezet. Van de badkamer op de grotendeels verbouwde derde verdieping van Honthorststraat 36 is niets meer over.
De badkamerruimte van Honthorststraat 32 is een zeldzaam relict van een sanitaire faciliteit die lang voorbehouden was aan de hoogste bovenklasse, maar vanaf het begin van de twintigste eeuw geleidelijk aan ook standaard opgenomen ging worden in de ontwerpen van herenhuizen voor de hogere middenklasse. Uitzonderlijk is in dit geval dat de oorspronkelijk vorm van de ruimte, de half transparante pui met schouderkozijn op de gang en de doorgangen met paneeldeuren naar de slaapkamers met kastenwanden volledig gaaf zijn overgeleverd. Voor zover bekend zijn er in Amsterdam uit deze periode geen andere voorbeelden van een dergelijke configuratie meer aan te wijzen. Vergelijkbare tussen twee slaapkamers gelegen badkamers bevonden zich bij voorbeeld op de tweede verdieping van de in de in 2021 gesloopte herenhuizen Van Eeghenstraat 70-74 (E.A.C. Roest, 1900-1901; de badkamers waren echter al eerder verdwenen) en de tweede verdieping van de herenhuizen Paulus Potterstraat 12, 14 en 18 (L. Beirer, 1901-1903; de badkamer van nummer 16 bevond zich in het uitstek achter), verwijderd bij een verbouwing in 2001. De badkamers op de tweede verdieping van Paulus Potterstraat 20-28 (onderdeel van een rijtje van vijf herenhuizen van L. Beirer uit 1901; de badkamers van de nummers 22, 24 en 26 bevonden zich tussen de twee slaapkamers, die van nummer 20 in het uitstek achter en nummer 28 had er geen) zijn alle in de loop der tijd volledig verdwenen of onherkenbaar gewijzigd.

Complementaire interieurs
De drie herenhuizen Honthorststraat 32, 34 en 36 hebben elk afzonderlijk belangrijke interieurafwerkingen uit de bouwtijd behouden die, zonder dat er ergens sprake is van een volledig gaaf bewaard interieur, gezamenlijk een tamelijk compleet beeld opleveren van hoe deze panden er bij de oplevering in 1904 van binnen hebben uitgezien. In Honthorstsraat 32 zijn de betimmeringen van het bovenhuis in belangrijke mate nog aanwezig, inclusief de overal elders verdwenen badkamerruimte met pui op de gang, de glas-in-loodramen in Nieuwe Kunstsstijl in de bovenlichten van de erker aan de voorzijde op de tweede verdieping en de rookkap in de keuken. Honthorststraat 34 (zie aldaar) is nog in het bezit van in de andere panden niet meer aanwezige eikenhouten parketvloeren, de tochtpui uit de vestibule (verplaatst) en decoratieve muurschilderingen in het trappenhuis (deels gereconstrueerd). Honthorststraat 36 (zie aldaar) bezit onder meer nog de marmeren schouwen in de voormalige slaapkamers van de bovenwoning, die uit het gespiegelde Honthorststraat 32 verdwenen zijn.

Conclusie / concept registeromschrijving
Het in 1904 door P.H. van Niftrik ontworpen herenhuis Honthorststraat 32, oorspronkelijk bestaande uit een beneden- en bovenwoning, thans gesplitst in drie appartementen, is van *architectonische waarde* vanwege de zorgvuldig gecomponeerde, in vrijwel oorspronkelijke toestand bewaarde, fijnzinnig gedetailleerde en op begane grondniveau betrekkelijk rijk geornamenteerde voorgevel. Daarbij mogen ook de sierlijk vormgegeven hardstenen stoeppalen en ijzeren hekwerken voor het pand niet onvermeld blijven.

Ook vanwege de goed bewaard gebleven interieurafwerkingen uit de bouwtijd van met name het bovenhuis, bestaande uit onder meer marmeren vloeren en lambriseringen in hal en trappenhuis, houten trappen, paneeldeuren met kathedraalglas en geprofileerde omlijstingen, suitedoorgangen, schuifdeuren met origineel beslag, een houten rookkap in de keuken, een nog goed als zodanig herkenbare voormalige badkamerruimte op de derde verdieping, kastenwanden

in de slaapkamers, glas-in-lood-bovenlichten, stucplafonds en daklicht is het pand van *architectonische waarde*.

Hoewel van de inrichting (bad, wastafels, vloer- en wandafwerking) niets resteert, is de voormalige badkamerruimte daarnaast ook nog van *cultuurhistorische waarde,* als tastbaar relict van een vroeg twintigste-eeuwse ontwikkeling dat de woonhuizen van de hogere middenklasse in toenemende mate standaard voorzien werden van dergelijke voorheen niet vanzelfsprekende sanitaire faciliteiten.

Als een van de weinige bewaard gebleven voorbeelden van een badkamerruimte in een Amsterdamse woning voor de hogere middenklasse omstreeks 1900, bovendien nog in het bezit van een gaaf bewaarde half transparante pui met schouderkozijn ("melkmeisje") op de gang en paneeldeuren naar de aangrenzende slaapkamers met kastenwanden, heeft dit exemplaar op de derde verdieping van Honthorststraat 32 tevens z*eldzaamheidswaarde.*

Honthorststraat 32 vormt een spiegelsymmetrische architectonische eenheid met de panden Honthorststraat 34 en 36 en heeft daarmee ook e*nsemblewaarde*.

Daarnaast is Honthorststraat 32 onderdeel van een aaneengesloten, volledig intacte gevelwand van verzorgd vormgegeven en goed bewaarde voorbeelden van woonhuisarchitectuur voor de hogere burgerklasse uit het begin van de twintigste eeuw. Het pand draagt aldus bij aan het hier bestaande homogene straat- en stadsbeeld en is daarmee van *stedenbouwkundige waarde*.

Opmerking: de bewaard gebleven interieurafwerkingen uit de bouwtijd van Honthorststraat 32, 34 en 36 zijn complementair. Gezamenlijk bieden zij een tamelijk volledig beeld van de aanblik die deze drie panden bij de oplevering in 1904 van binnen geboden hebben.

Bronnen
Delpher
Kadaster archiefviewer
Stadsarchief Amsterdam: beeldbank, indexen, archief 5180 (Archief van de Secretarie; Afdeling Publieke Werken) en 10040 (Archief van de Dienst Bouw- en Woningtoezicht: kaarten)
Stadsdeel Zuid, Archief Bouw- en Woningtoezicht, bouwdossiers

Literatuur
M. van Haaren e.a., *Atlas van de 19de-eeuwse Ring Amsterdam*, Amsterdam 2004
C.P. Krabbe, *Huizen van Fortuin. Wooncultuur aan de Amsterdamse grachten 1860-1920*, Amsterdam 2020
N. Hogen, *In weelde baden. De badkamer in het Nederlandse interieur*, Amsterdam 2012

Afbeeldingen

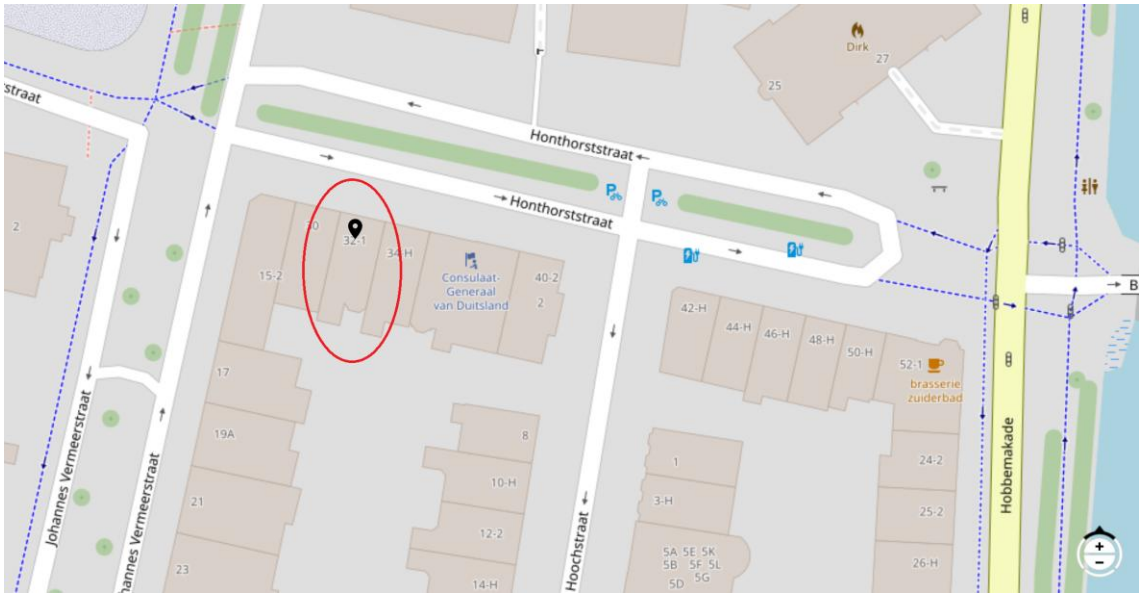

Locatie Honthorststraat 32 (ndp.vision10.nl)

Locatie Honthorststraat 32 (ndp.vision10.nl)

3D-luchtfoto voorzijde (ndp.vision10.nl)

3D-luchtfoto achterzijde (ndp.vision10.nl)

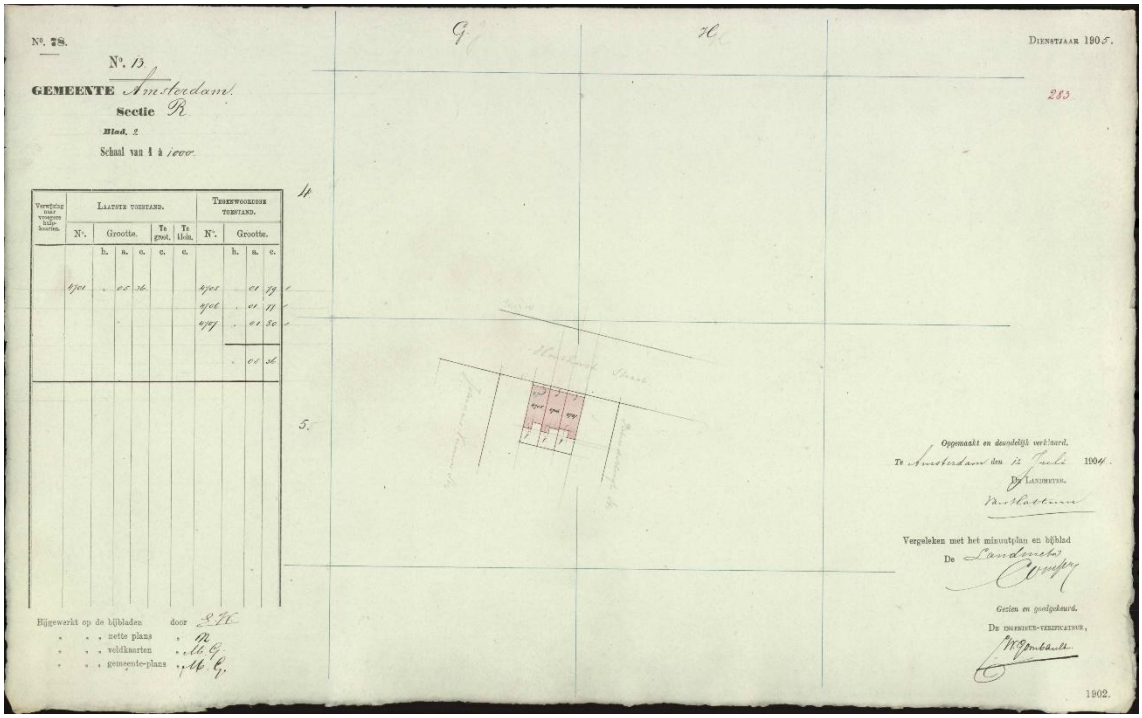

Honthorststraat 32-36 op kadastrale hulpkaart nr. 13, opgemaakt door de landmeter Van Hattum op 12 juli 1904 (Kadaster Archiefviewer).

De situatie in 1907, met Johannes Vermeerstraat 15 (1906), Honthorststraat 30 (1906) en Honthorststraat 32-36 (1904) als de enige reeds gerealiseerde bebouwing van het blok. Uitsnede uit kaart nr. 78 van de Dienst Bouw- en Woningtoezicht, waarop de vergunningverlening in de betreffende regio nr. 150 tussen 1871 en 1907 is bijgehouden (SAA, Toegangsnr. 10040, Archief van de Dienst Bouw- en Woningtoezicht: kaarten, inv. nr. 343)

Gevelwand met v.r.n.l. Johannes Vermeerstraat 15 (gedeeltelijk) en Honthorststraat 30-36 (gedeeltelijk), circa 1925 (Beeldbank SAA, afbeeldingsbestand FT00200005000001)

Gevelwand met v.r.n.l. Honthorststraat 30 (gedeeltelijk)-38, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen, 7 juli 2023)

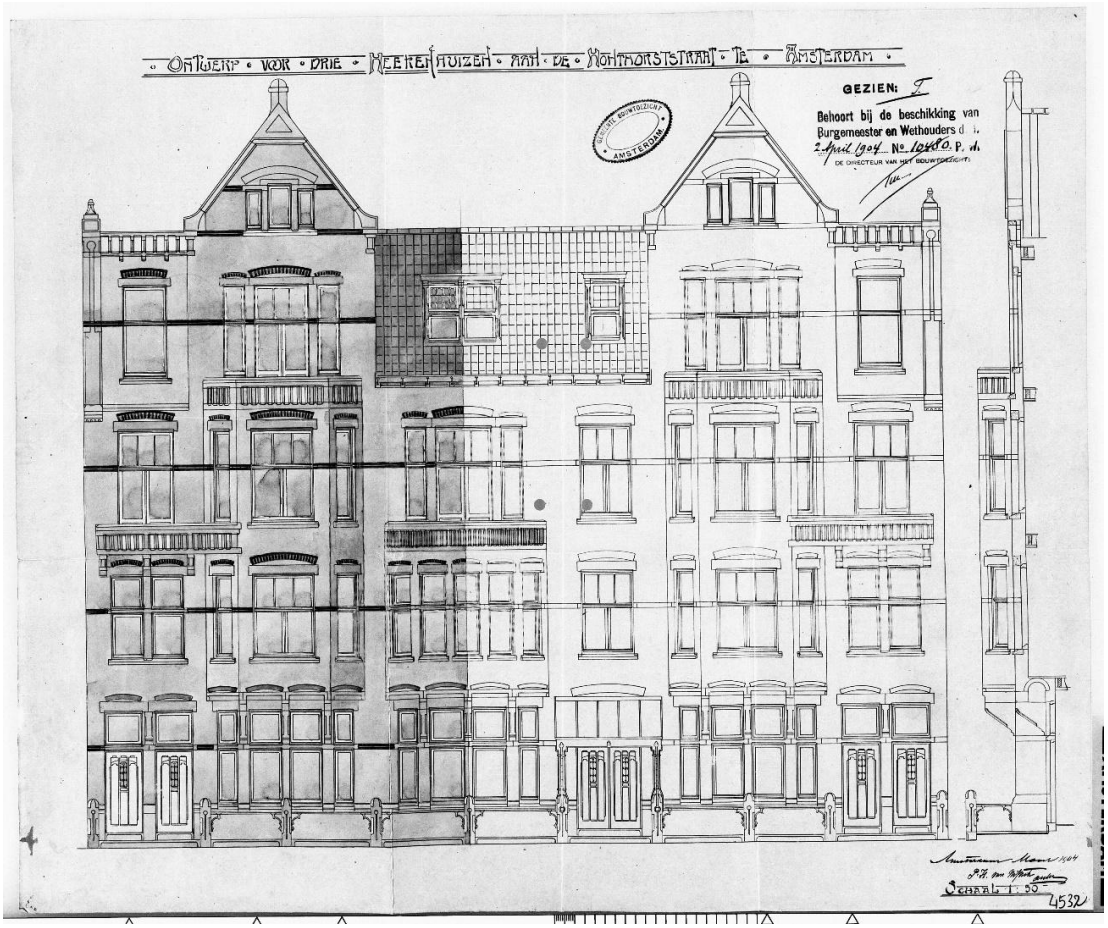

P.H. van Niftrik, "Ontwerp voor drie heerenhuizen aan de Honthorststraat te Amsterdam", maart 1904, voorgevels (Beeldbank SAA, afbeeldingsbestand 5221BT904532)

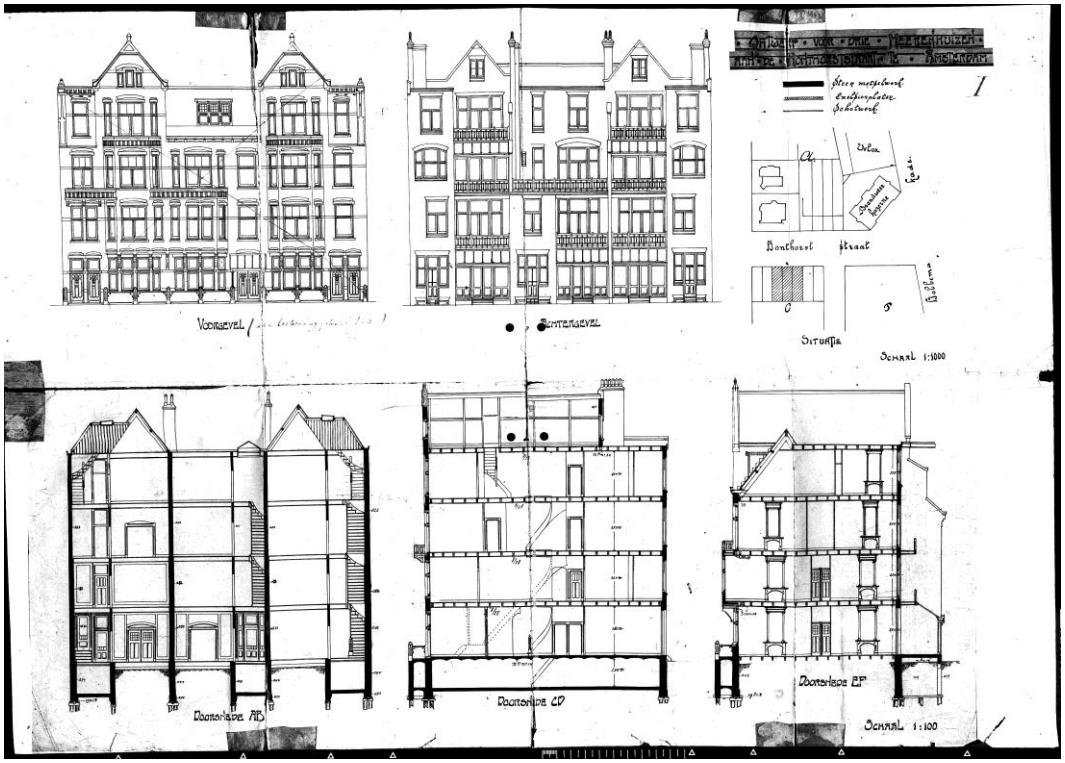

P.H. van Niftrik, "Ontwerp voor drie heerenhuizen aan de Honthorststraat te Amsterdam. Voorgevels, achtergevels, doorsneden, situatie.", maart 1904 (Beeldbank SAA, bestandsnummer 5221BT904534)

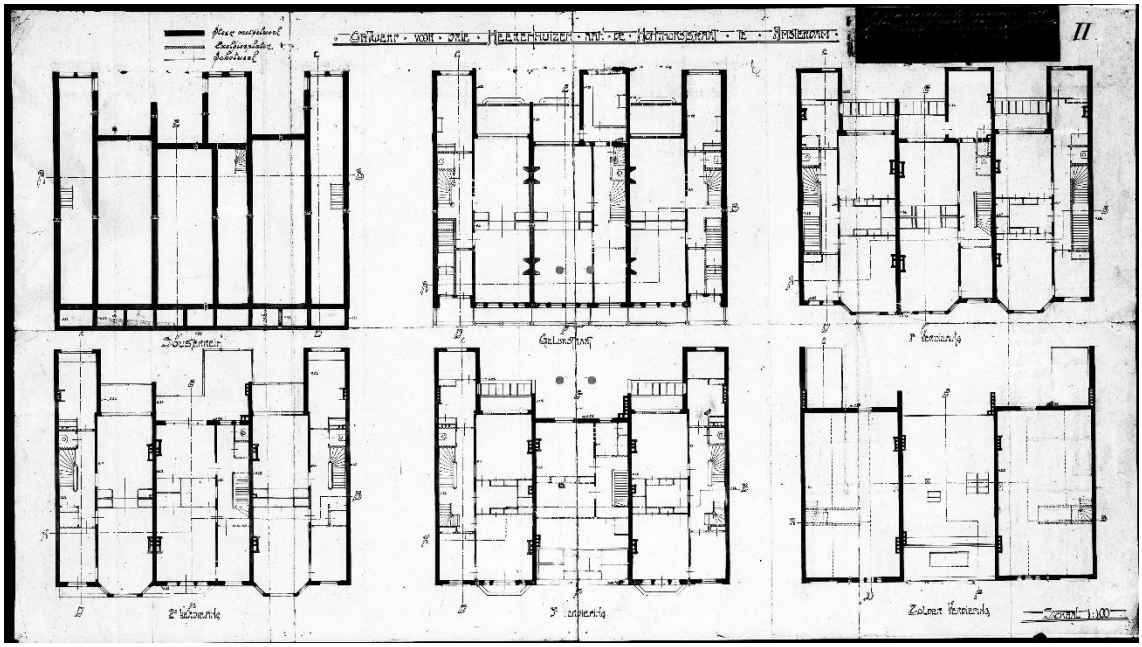

P.H. van Niftrik, "Ontwerp voor drie heerenhuizen aan de Honthorststraat te Amsterdam", bouwtekening, maart 1904, plattegronden (Beeldbank SAA, afbeeldingsbestand 5221BT904535)

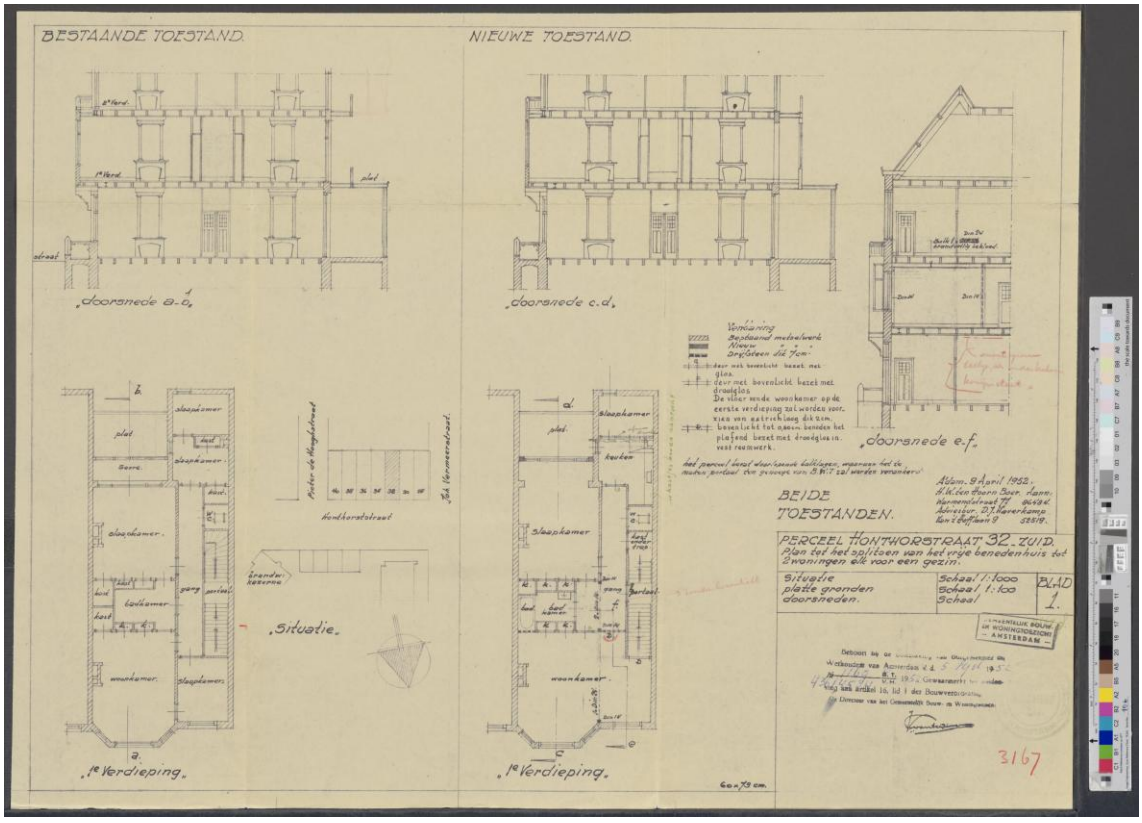

H.W. ten Hoorn Boer, "Perceel Honthorststraat 32, Zuid. Plan tot het splitsen van het vrije benedenhuis tot 2 woningen elk voor een gezin. Situatie platte gronden doorsneden.", 5 april 1952 (Archief Bouw- en Woningtoezicht Stadsdeel Zuid). Op de beide plattegronden van de eerste verdieping (bestaande en nieuwe toestand) wordt de ruimte tussen de slaapkamers benoemd als badkamer.

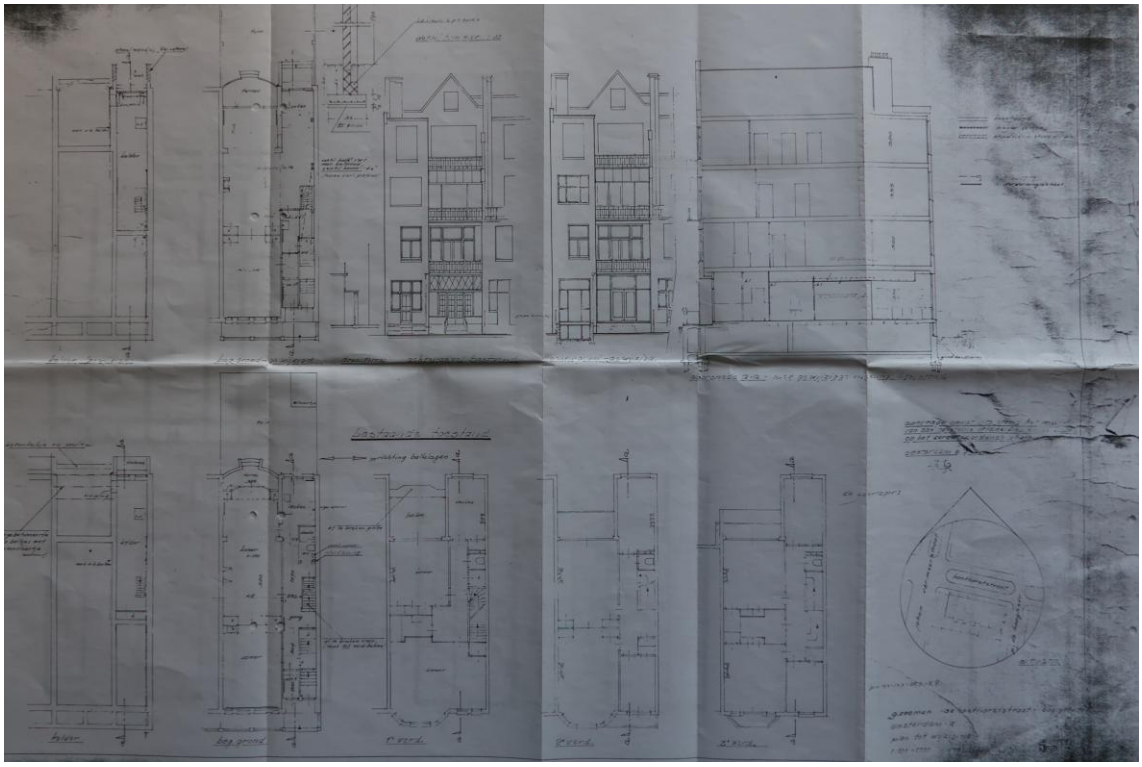

Onbekende tekenaar, "32 Honthorststraat – Amsterdam – Z., beg. grond plan tot wijziging. Bestaande toestand", mei 1974 (privéarchief huidige eigenaar bovenhuis

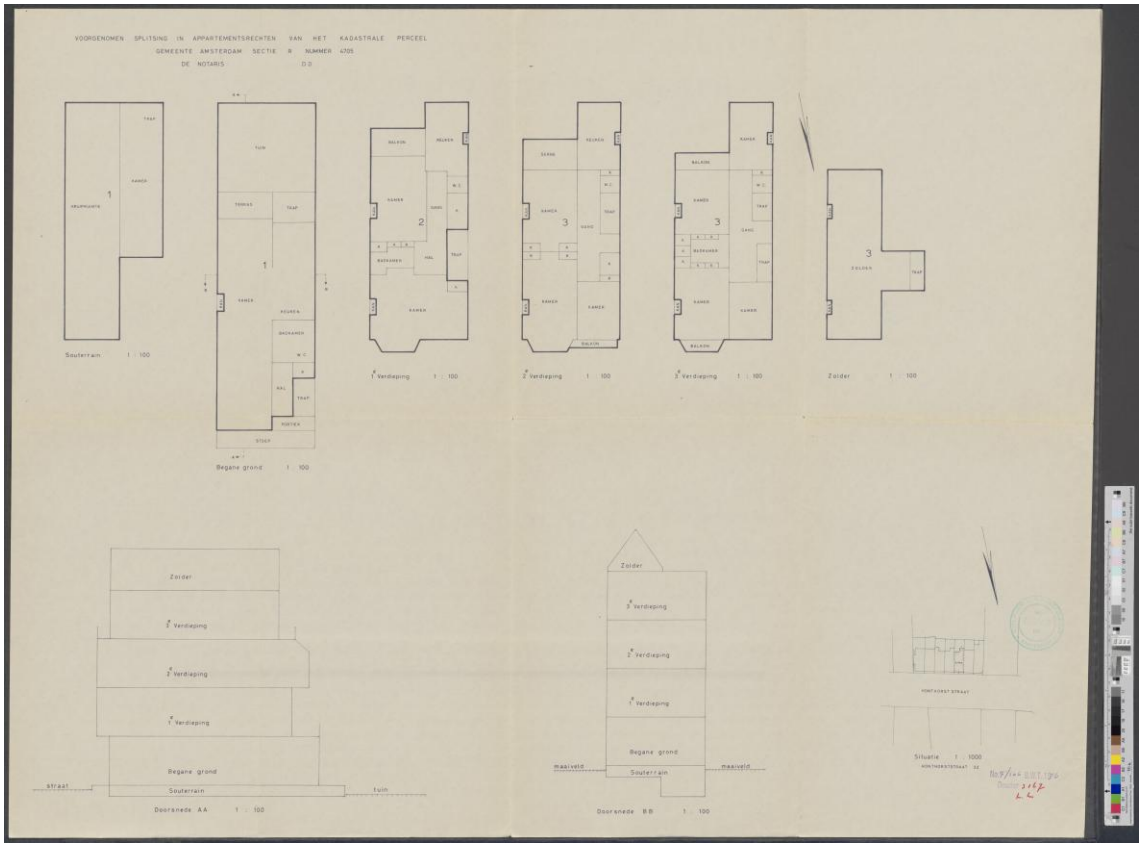

Gemeentelijk Bouw- en Woningtoezicht, "Voorgenomen splitsing in appartementsrechten van het kadastrale perceel Gemeente Amsterdam Sectie R nummer 4705", 1976 (Archief Bouw- en Woningtoezicht Stadsdeel Zuid). De ruimte tussen de slaapkamers op zowel de eerste als derde verdieping wordt benoemd als badkamer.

Honthorststraat 32, voorgevel, 4 september 2025 (Foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, detail voorgevel, 4 september 2025 (Foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, detail voorgevel, 4 september 2025 (Foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, detail voorgevel, 4 september 2025 (Foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, detail voorgevel, 4 september 2025 (Foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, detail voorgevel, 4 september 2025 (Foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, achtergevel begane grond en eerste verdieping, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, achtergevel, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

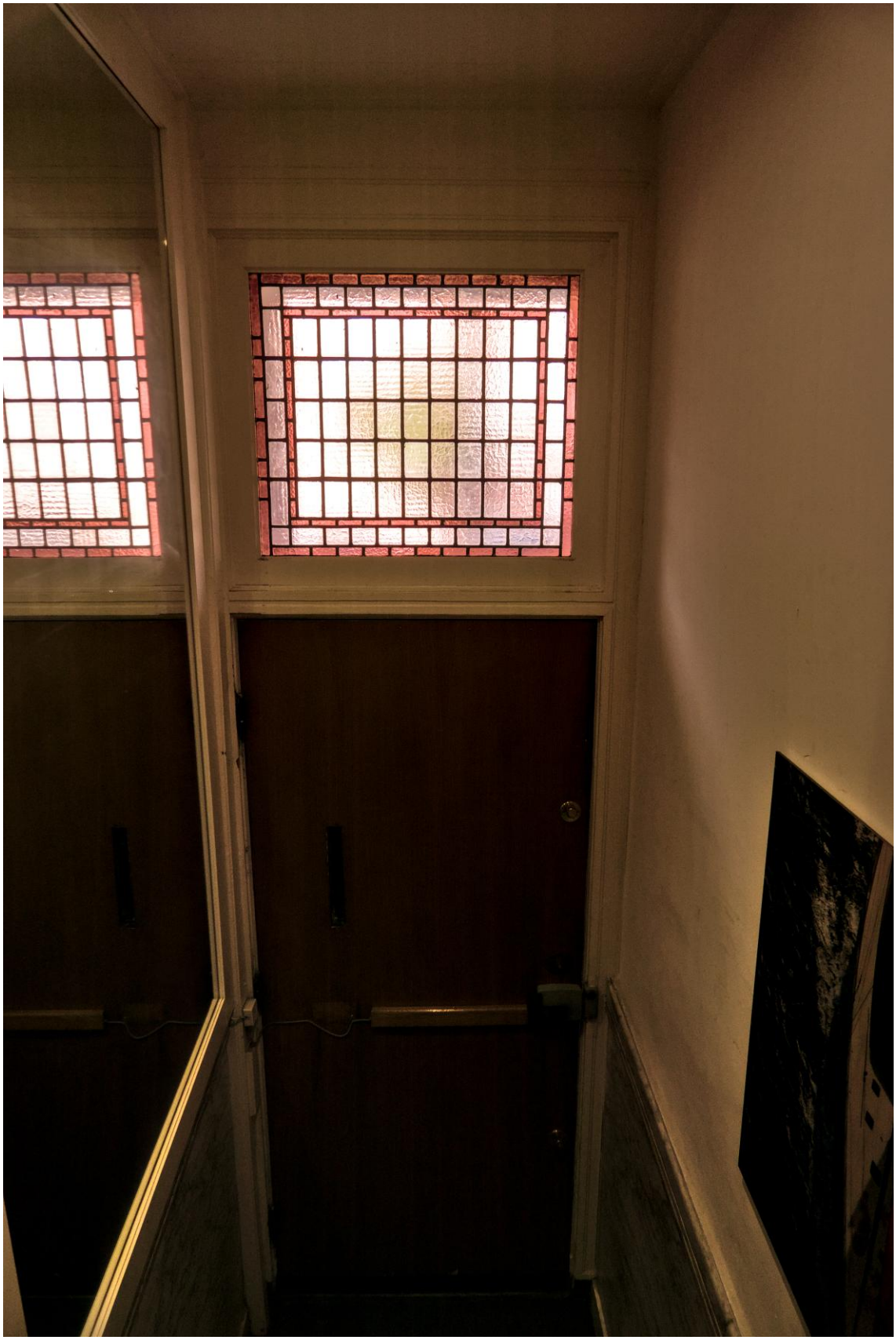

Honthorststraat 32, begane grond, hal met voordeur met bovenlicht, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, begane grond, marmeren lambrisering hal en kozijn voormalige tochtdeur, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

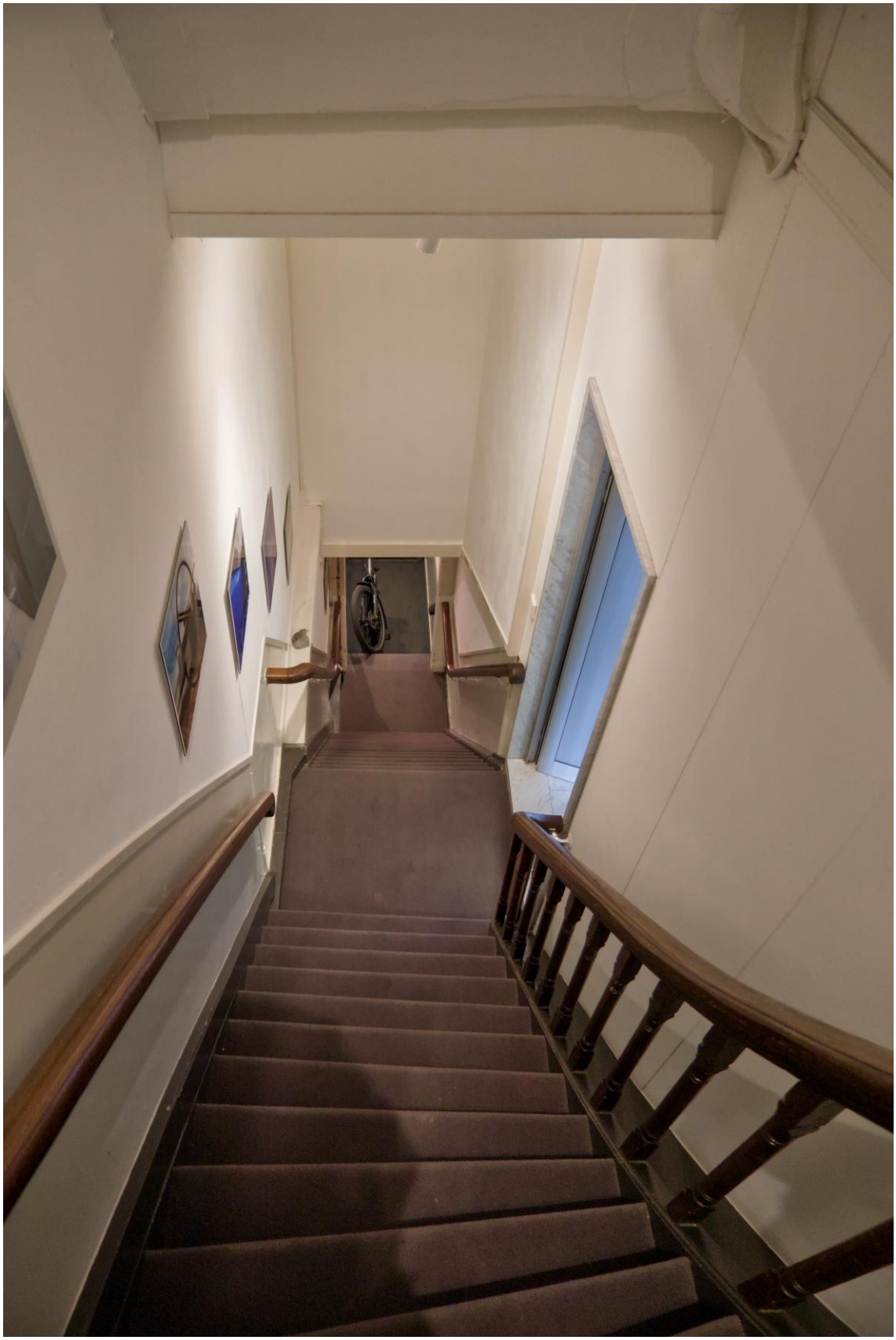

Honthorststraat 32, trappenhuis bovenwoning, richting de voordeur, 4 september 2025 Rechts de nieuw gemaakte deur naar de eerste verdieping. (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, tweede verdieping, erker voorkamer, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

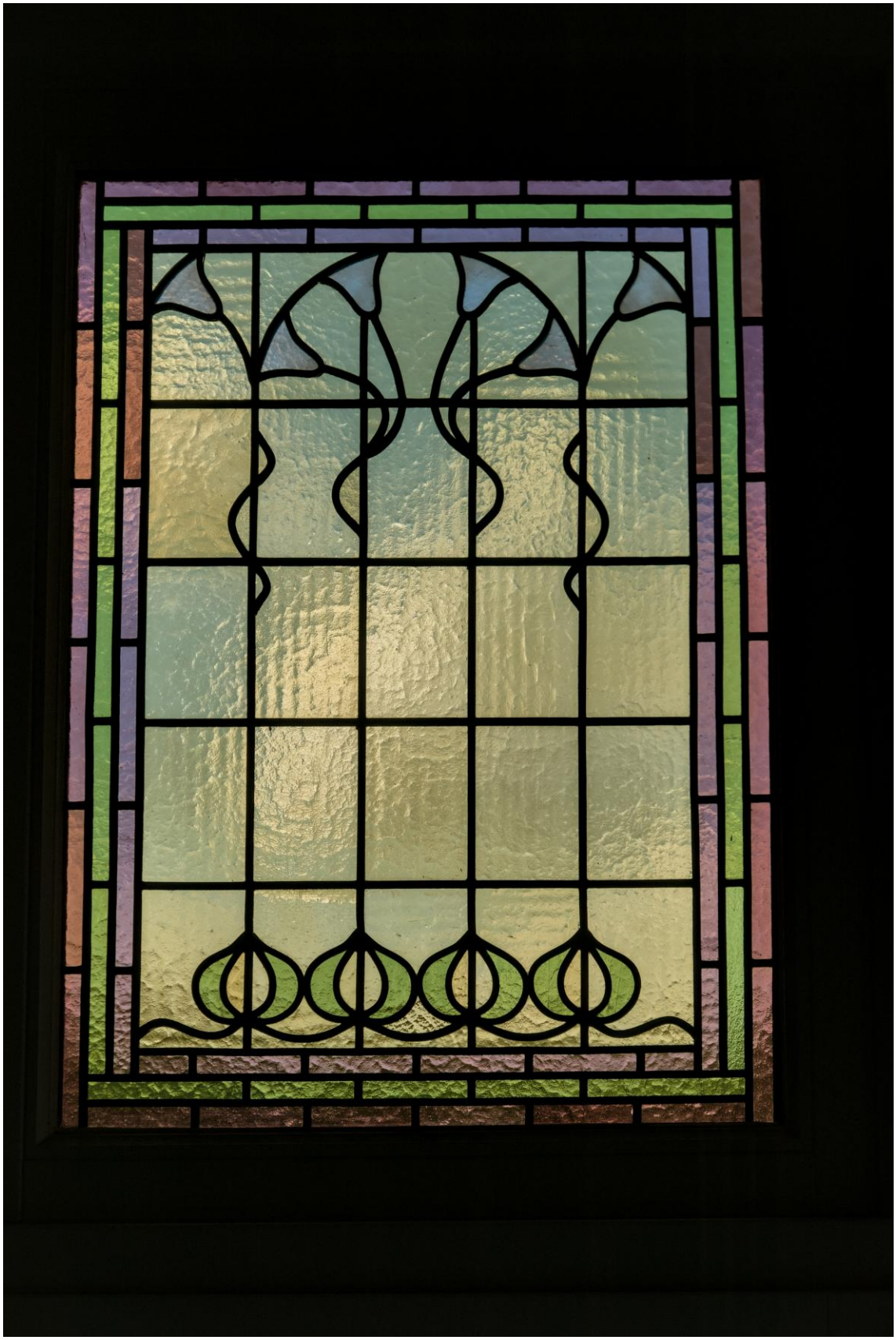

Honthorststraat 32, tweede verdieping, erker voorkamer, bovenlicht, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, tweede verdieping, voorkamer, suitedoorgang met schuifdeuren, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, tweede verdieping, voorkamer, detail schuifdeuren suitedoorgang, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, tweede verdieping, voorkamer, stucplafond, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, tweede verdieping, voorkamer, detail borstwering erker, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, tweede verdieping, achterkamer, schouw, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, tweede verdieping, achterkamer, detail achterpui, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, tweede verdieping, achterkamer met stucplafond en serre, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, tweede verdieping, achterkamer, suitedoorgang en inbouwkasten, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, tweede verdieping, achterkamer, gangdeur, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

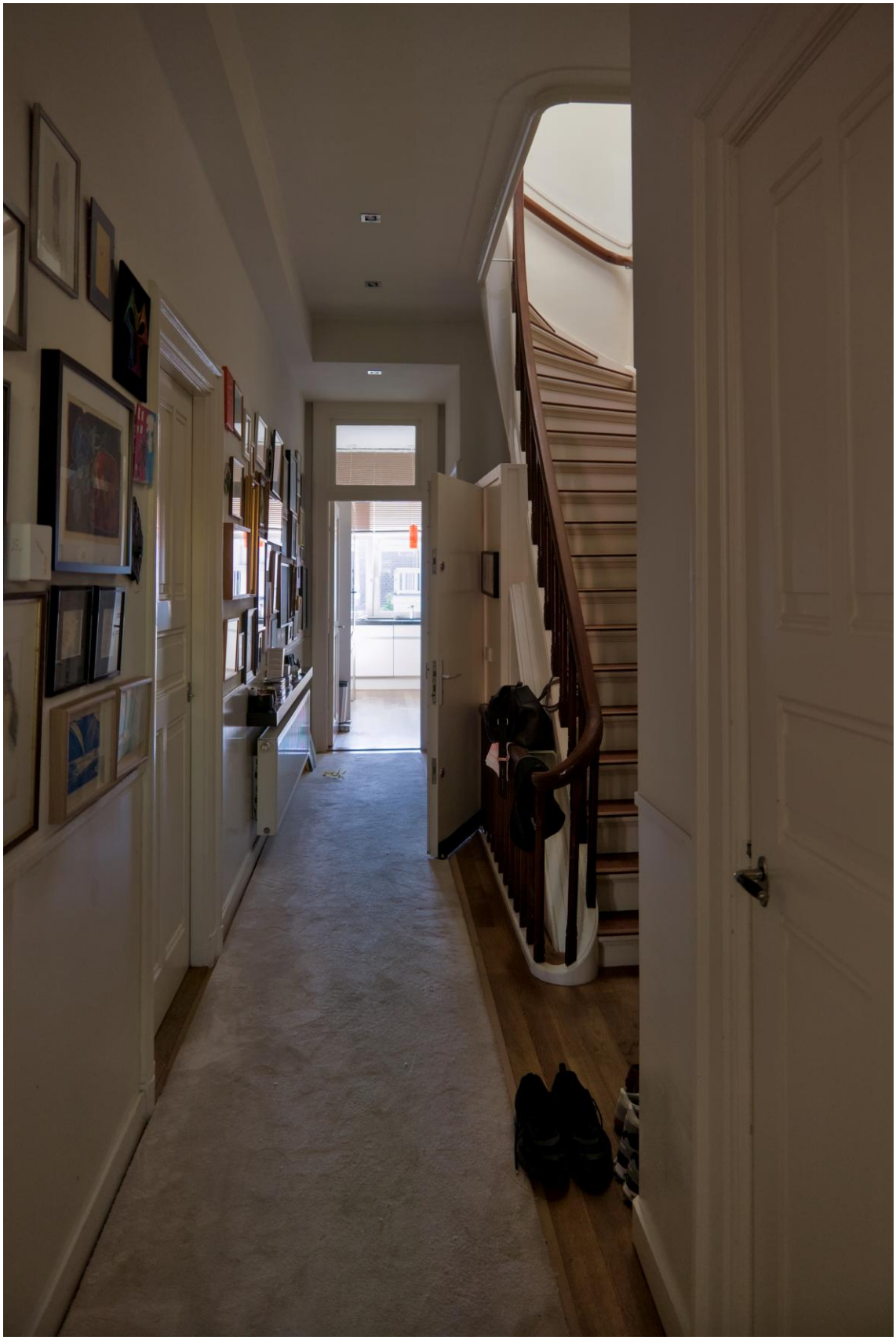

Honthorststraat 32, tweede verdieping, gang richting de keuken, trap naar derde verdieping, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, tweede verdieping, keuken, rookkap, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, tweede verdieping, gang, detail wc-deur met kathedraalglas, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

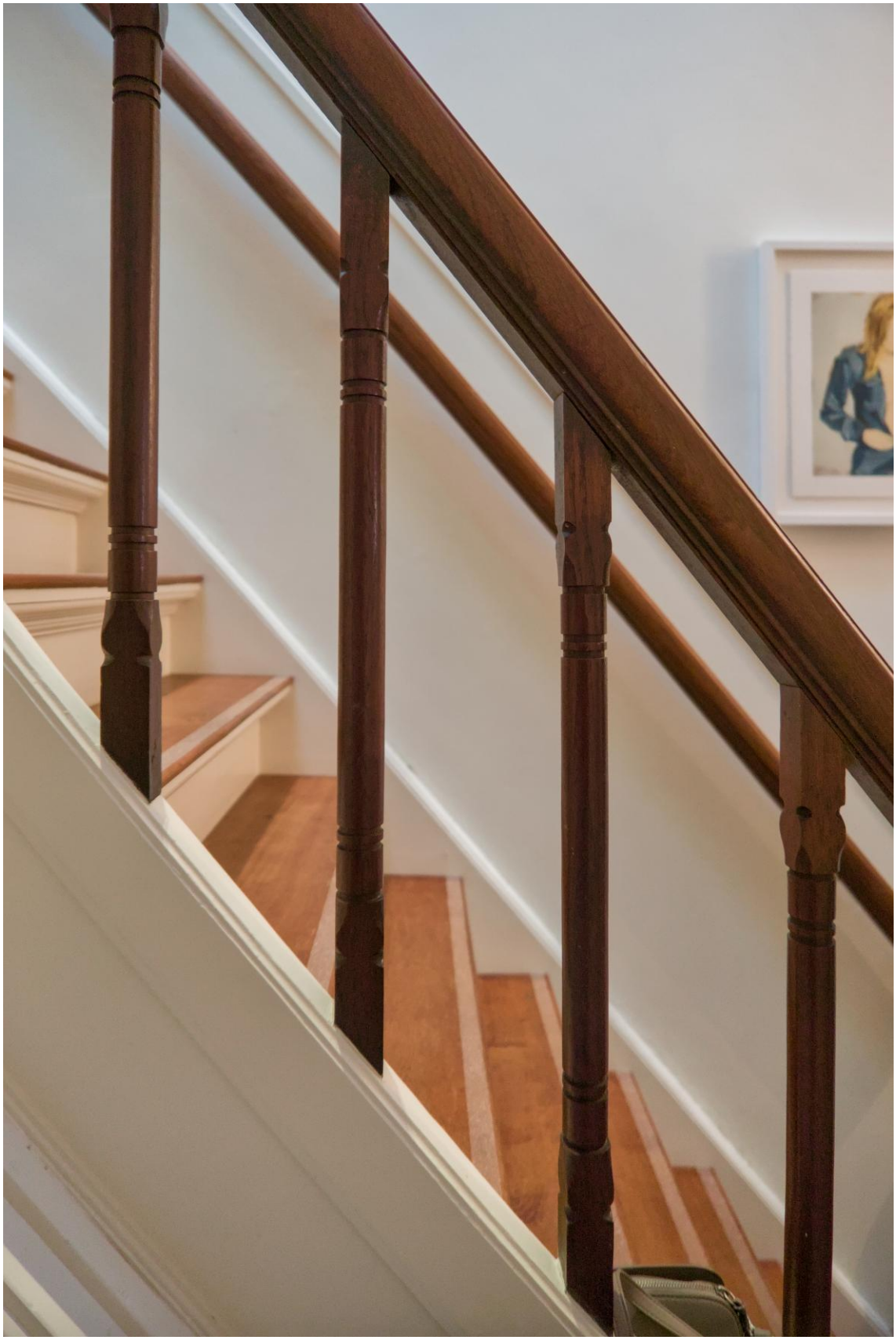

Honthorststraat 32, tweede verdieping, gang, detail trap, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, trappenhuis, trap naar derde verdieping, daklicht, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, derde verdieping, overloop, daklicht, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, derde verdieping, detail pui voormalige badkamer, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, derde verdieping, blik in voormalige badkamer vanuit de achterslaapkamer richting de voorslaapkamer, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

*Honthorststraat **34**, tweede verdieping, binnenzijde van de pui van de badkamer en de deuren van de aangrenzende slaapkamers naar de gang, al eerder weggewerkt en definitief verwijderd bij een verbouwing in 1996 (foto privéarchief huidige eigenaar Honthorststraat 34-II)*

Honthorststraat 32, derde verdieping, gang met pui voormalige badkamer en deuropening achterslaapkamer, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

*Honthorststraat **36**, eerste verdieping, gang, restant van de pui van de voormalige badkamer, nu wc-ruimte, 7 juli 2023 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)*

Honthorststraat 32, derde verdieping, gang, richting straatzijde, zijkamer voor (huidige badkamer) en zoldertrap, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, derde verdieping, voorslaapkamer, balkondeuren met bovenlichten, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

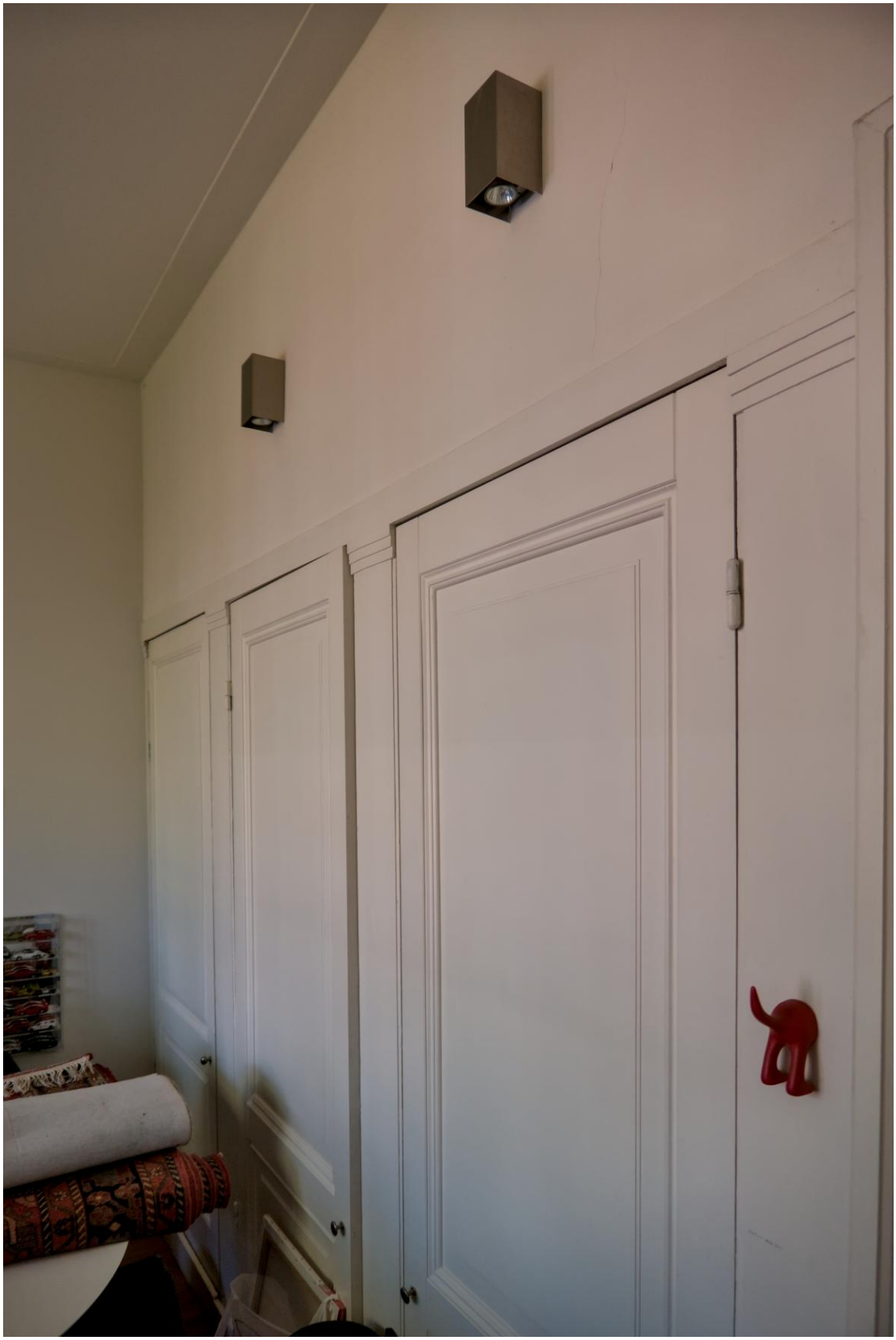

Honthorststraat 32, derde verdieping, voorslaapkamer, kastenwand, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, derde verdieping, zijkamer voor (huidige badkamer), glas-in-loodraam bovenlicht, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, derde verdieping, achterslaapkamer, gangdeur en kastenwand, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, derde verdieping, ang, detail beginbaluster zoldertrap; op de achtergrond de voormalige badkamer en de deur van de aangrenzende voorslaapkamer, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, zolder, eindpaal zoldertrap, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)

Honthorststraat 32, zolderverdieping, richting de achterzijde, spantconstructie; rechts de moderne uitbouw, 4 september 2025 (foto BMA, Paul Nieuwenhuizen)